

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національна спілка документознавців України
Одеська національна наукова бібліотека
Одеська обласна універсальна наукова бібліотека
імені М. С. Грушевського
Маріупольський державний університет
Національний університет «Острозька академія»
Західноукраїнський національний університет
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Національний університет «Львівська політехніка»
Херсонський державний університет**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
ТЕОРІЇ ТА ІННОВАЦІЇ**

**МАТЕРІАЛИ
X Міжнародної науково-практичної
студентської конференції**

Одеса, 20 березня 2025 р.

Список використаних джерел

1. Лись Д.А. Філософсько-культурологічні аспекти бібліотеки нового типу в Digital Space. *Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI ст.:* матеріали XVI Міжн. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 13–15 верес. 2023 р.) / за заг. ред. В.Г. Спрінсяна; ред. кол.: Г.О. Оборський, В.Г. Спрінсян, О.В. Шевченко [та ін.]; відп. за вип. О.В. Лаврик, О.О. Татакі. Одеса, 2023. С. 130–135.
2. Freire N., Robson G. Cultural heritage metadata aggregation using web technologies: IIF, Sitemaps and Schema.org. *International Journal on Digital Libraries*, 2020. Vol. 21(1). P. 19–30.
3. Ahnert R. Collaborative Historical Research in the Age of Big Data: Lessons from an Interdisciplinary Project. *Cambridge University Press*, 2023.
4. Davis E. Heravi, B. Linked Data and Cultural Heritage: A Systematic Review of Participation, Collaboration, and Motivation. *Journal on Computing and Cultural Heritage*, 2021. Vol. 14(2). P. 1–18.

УДК:004.94-025:930.74(316)

Єлизавета Каліновська,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Науковий керівник – д. філос. н., доцент кафедри
українознавства, культури та документознавства
Савонова Г. І.

**РОЛЬ АРХІВІВ У ФОРМУВАННІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ**

У дослідженні розглянуто роль архівів у збереженні національної пам'яті в цифрову епоху. Досліджено вплив цифровізації архівів на доступність, збереження та популяризацію національної спадщини. Описано переваги та виклики цифрового збереження документів, роль новітніх технологій у процесах оцифрування, а також важливість забезпечення довгострокового збереження цифрових копій. Зокрема, розглянуто сучасні кроки цифровізації архівної справи в Україні та їхній вплив на збереження національної ідентичності. Запропоновано шляхи вирішення існуючих проблем та перспективи подальшого розвитку архівної справи в умовах інформаційної епохи.

Ключові слова: архіви, цифровізація, національна пам'ять, збереження документів, цифрові архіви, технології, інформаційна епоха.

The thesis examines the role of archives in preserving national memory in the digital age. The impact of archive digitization on the accessibility, preservation and popularization of national heritage is investigated. The advantages and challenges of digital preservation of documents, the role of new technologies in digitization processes, and the importance of ensuring long-term preservation of digital copies are described. In particular, the current steps in the digitization of archival affairs in Ukraine and their impact on the preservation of national identity are considered. Ways to solve existing problems and prospects for the further development of archival affairs in the information age are proposed.

Keywords: archives, digitization, national memory, preservation of documents, digital archives, technologies, information age.

Архіви є важливою складовою культурної спадщини будь-якої нації. Вони відіграють важливу роль у збереженні та передаванні національної пам'яті наступним поколінням. Національна пам'ять – це колективна пам'ять про важливі події, досягнення, традиції, що формують ідентичність народу [1]. В умовах глобалізації та швидкого розвитку цифрових технологій архіви переживають трансформацію, що має великий вплив на доступність, збереження та популяризацію національної спадщини. Цифровізація архівів стала необхідним кроком для збереження документів і забезпечення доступу до них у майбутньому.

Архіви виконують важливу роль у збереженні документів, які містять інформацію про національну історію, культуру та традиції. Вони фіксують хронологію подій, які визначають хід розвитку суспільства, вміщуючи політичні, економічні, соціальні та культурні процеси. Завдяки архівним документам ми можемо вивчати історію нації, відновлювати втрачені факти та спогади.

У багатьох країнах архіви є джерелами національної пам'яті. Так, в Україні архіви зберігають документи, які свідчать про важливі історичні події, від національно-визвольних рухів до сучасних етапів розвитку держави. Зазначимо, що у архівних фондах зберігаються особисті документи громадян, урядові акти, листування, світлини та інші матеріали, які надають можливість досліджувати не лише історію держави, але й відображають культурні, соціальні та побутові питання.

Цифровізація архівів відкрила нові можливості для збереження та доступу до інформації. Вона надає змогу перенести значну частину архівних матеріалів у цифровий формат, що полегшує їхнє збереження, оброблення і пошук. Цифрові архіви зберігають матеріали, які можуть бути втрачені через фізичне старіння паперу, вплив навколишнього середовища або катастрофи [1]. Технології сканування дозволяють відновлювати навіть пошкоджені або частково знищені документи, що є важливим кроком для збереження національної спадщини.

Проте цифровізація архівів має так звані виклики. Вона вимагає великих фінансових і технічних ресурсів. Крім того, важливо забезпечити довгострокове збереження цифрових копій документів, оскільки цифрові носії мають обмежений термін «служби» і необхідно враховувати ризики їхнього пошкодження або втрати через технічні збої. Також, виникають питання безпеки та конфіденційності, адже цифрові архіви можуть стати «мішенню» для кібератак.

Цифровізація архівів значно полегшує доступ до національної пам'яті. Раніше доступ до архівних матеріалів був обмежений лише для дослідників або спеціалістів, а фізична віддаленість архівів могла створювати труднощі для отримання необхідної інформації. Наразі, завдяки створенню цифрових платформ і онлайн-архівів, громадяни,

науковці та історики можуть безперешкодно звертатися до документів і проводити дослідження без обмежень.

Наприклад, на базі архівів, музеїв і бібліотек світу створено відкриті цифрові платформи, на яких публікують оцифровані документи, що дозволяють доступ до історичних матеріалів через інтернет. В Україні також проводять роботу з оцифрування архівів, що сприяє більш швидкому та зручному доступу до важливих історичних документів.

Цифровізація архівів – це лише перший крок у розвитку архівної справи в умовах інформаційної епохи [2, с. 40]. Далі архіви будуть розвиватися завдяки новим технологіям, а саме штучний інтелект, машинне навчання та великі дані. Зазначені технології дозволяють автоматизувати процеси оброблення та сортування архівних матеріалів, що значно знижує час, необхідний для пошуку інформації. Наприклад, штучний інтелект може бути використаний для розпізнавання текстів на старих документах, що надає змогу швидше оцифрувати важливі джерела.

Варто зазначити, що у 2024 році в Україні продовжилася активна цифровізація архівної справи, спрямована на збереження національної пам'яті та поліпшення доступу до історичних документів. Зокрема, у січні 2024 року у Львові відбувся регіональний форум «Цифровізація в Україні 2024», де було розглянуто підсумки та плани цифрової трансформації, включно з архівною справою [3].

Одним із основних напрямів стало впровадження нових стандартів взаємодії органів влади з громадянами, що вміщує цифровізацію архівних послуг. У листопаді 2023 року Міністерство юстиції України анонсувало набуття чинності нових стандартів, які спрощують доступ громадян до архівних документів через електронні сервіси. Варто зазначити, що Кабінетом Міністрів України 24 грудня 2024 року було ухвалено

розпорядження №1349-р, яким було схвалено Стратегію захисту документальної спадщини як запоруки збереження національної ідентичності та державності на період до 2027 року та затверджено операційний план заходів з її реалізації у 2025-2027 роках [4]. Документ є важливим кроком у збереженні історичної, культурної та наукової спадщини України, зокрема через акцент на цифровізацію.

Заходи свідчать про послідовні кроки України у напрямі цифровізації архівів, що сприяє збереженню національної пам'яті та забезпечує широкий доступ до історичних документів для громадськості та дослідників. У майбутньому архіви стануть ще більш інтегрованими в глобальну цифрову інфраструктуру, що дозволить обмінюватися даними між архівами різних країн, підвищуючи ефективність досліджень і сприяючи розвитку міжнародного співробітництва.

Архіви відіграють критичну роль у формуванні національної пам'яті, зберігаючи матеріали, що відображають культурну, соціальну та історичну спадщину нації. У цифрову епоху архіви зазнають значних змін, що дозволяють значно покращити збереження та доступ до важливих документів. Цифровізація архівів є важливим кроком у збереженні національної пам'яті для майбутніх поколінь, проте вона потребує рішень щодо вирішення численних технічних, фінансових і безпекових питань. Проте, завдяки впровадженню новітніх технологій, архіви стають доступнішими, зручнішими та ефективнішими у забезпеченні національної пам'яті.

Список використаних джерел

1. Державна архівна служба України. URL: <https://archives.gov.ua/ua/> (дата звернення: 23.02.2025).
2. Кузовова Н. М. Інформаційні технології в архівній справі та документознавстві: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Херсон: ПП Вишемирський В. С., 2015. 152 с.

3. Підсумки та плани цифрової трансформації України: регіональний форум «Цифровізація в Україні 2024». URL: <https://thedigital.gov.ua/> (дата звернення: 23.02.2025).

4. Про схвалення Стратегії захисту документальної спадщини як запоруки збереження національної ідентичності та державності на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2024 р. № 1349-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1349-2024-p#Text> (дата звернення: 24.02.2025).

УДК 005.92-028:334.72(477)

Сніжана Козаченко,
Інститут гуманітарних наук
Національного університету «Одеська політехніка»
Науковий керівник – д. н. із соц. комун., професор кафедри
інформаційної діяльності та медіа-комунікацій
Шевченко О. В.

БІБЛІОТЕКА ЯК ЦЕНТР ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОГО
НАДБАННЯ: ІННОВАЦІЇ, СПІВПРАЦЯ, ПЕРСПЕКТИВИ
(на досвіді Одеської національної наукової бібліотеки)

Проаналізовано важливість збереження культурного надбання, що є одним із найважливіших завдань бібліотек, які виконують функцію центрів акумуляції, популяризації та передачі знань майбутнім поколінням.

Ключові слова: бібліотека, культурне надбання, збереження, цифровізація, інновації, співпраця, перспективи, реставрація.

Preservation of cultural heritage is one the most important tasks of libraries, which perform the function of centers of preservation, popularisation and transfer of knowlende to future generations.

Keywords: librari, cultural property, preservation, digitization, innovation, cooperation, prospects, restoration.

Одеська національна наукова бібліотека (ОННБ) є однією з найстаріших і найбільших бібліотек України, яка відіграє ключову роль у